

Аналітична довідка
про роботу КУ «Бібліотека – інформаційний центр інтелектуального та творчого розвитку» Троїцької селищної громади

станом на 11 червня 2021 року

У складі комунальної установи «Бібліотека – інформаційний центр інтелектуального та творчого розвитку» Троїцької селищної ради – 23 бібліотеки: Троїцька центральна бібліотека-філія з розгорнутою структурою, Дитяча бібліотека-філія з розгорнутою структурою та 22 відокремлені сільські бібліотеки-філії. Кожен із структурних підрозділів має своє окреме Положення.

Щорічно бібліотечна система обслуговує 10 080 користувачів, тобто майже 70% населення (приблизно 11 937 осіб). Бібліотечний фонд закладу складає 82 599 примірників. 2021 року розроблена Стратегія розвитку бібліотек Троїцької громади, що затверджена рішенням третьої сесії Троїцької селищної ради №3/8 від 26.01.2021 року.

Матеріально-технічна база бібліотек

Матеріально-технічна база бібліотек задовільна. Більшість бібліотек відремонтовані. Потребує капітального ремонту Лантратівська бібліотека-філія. Аварійних приміщень немає. Не опалюється – 5 бібліотек-філій: Козарикська, Караїчанська, Троїцька селищна, Розсипненська, Зайцевська.

Є приклади успішних ревіталізацій бібліотечних просторів: центральна селищна бібліотека, дитяча бібліотека-філія, Дьоміно-Олександрівська, Воєводська, Багачківська бібліотеки-філії.

Більшість бібліотек мають комп'ютери та доступ до мережі Інтернет. На жаль, не у всіх населених пунктах територіальної громади наявне стійке інтернет-покриття. Але ситуація має виправитися, оскільки Троїцька селищна громада цього року отримає державні субвенції на проведення широкопasmового доступу до інтернету в усі населенні пункти.

Організація бібліотечних фондів

У центральній бібліотеці та бібліотеках-філіях ведеться інвентарний та сумарний облік фонду, усі інвентарні та сумарні книги в належному стані, наявні посадові інструкції працівників, які знаходяться на робочому місці.

Фонди більшості бібліотек успішно пройшли актуалізацію – усі книги переведені на УДК, застарілі видання – вилучені з фондів або зберігаються не на відкритому доступі.

Разом із тим кількість бібліотечного фонду значно перевищує стандарт книгозабезпеченості населення книгою – 7 примірників на одного мешканця проти 3х примірників, які передбачені міжнародним стандартом ІФЛА.

Поповнення бібліотечного фонду новими книгам значно знизилося в останні 2 роки. Основні джерела надходжень – Державна програма поповнення фондів публічних бібліотек та подарунки від спонсорів і користувачів.

Придбання книг за місцевий бюджет майже відстуне. Враховуючи, що нові видання потрапляють до фондів бібліотек переважно через Державну програму та прямі закупівлі книг з місцевого бюджету, змістовна оновленість фонду дорівнює коефіцієнту 0,21 примірники на одного мешканця громади, що нижче стандарту ІФЛА (0,25). Тож, задля виконання показника оновлюваності фондів (стовідсоткове оновлення кожні 10 років) необхідно збільшувати придбання нових книжкових видань та знижувати загальну кількість фонду, тобто продовжувати політику активного вилучення застарілої літератури.

Слід зазначити, що бібліотеки КУ добре забезпечені періодичними виданнями, які користуються значним попитом, для різних категорій читачів. На передплату періодичних видань виділяються значні суми: 87 419 грн 2020 року, 45 000 грн – 2021 року.

Робота відділу комплектування організована задовільно. Наявність у штаті бібліографа дозволяє організувати інформаційно-бібліографічну роботу за наскрізним принципом. Так, враховуючи збільшення інформаційної роботи в мережі Інтернет, пропонуємо в посадові інструкції бібліографа додати відповідні функції.

Організація доступу користувачів до книжкового фонду організована належним чином, нові видання «наближені» до користувача, на відкритому доступі організовані тематичні полиці та виставки, є виставки нових надходжень. Добре класифікована історична та суспільно-політична література з мотивувальними акцентами на кшталт: «Розмірковую», «Аналізую», «Перевіряю», «Зіставляю», «Критично сприймаю».

Організація обслуговування та просування читання

У всіх структурних підрозділах закладу наявні щоденники роботи, окремі положення та посадові інструкції. Облік реєстрації користувачів та книговидачі організовано переважно задовільно. В деяких підрозділах документація ведеться з помилками: наявні виправлення в щоденниках роботи, формуляри розставлені за номерами читацьких квитків, а не за термінами книговидачі.

Читаність української книги серед маленьких читачів висока. Інша ситуація з читаністю видань українською серед дорослих. Населення переважно читає книги російською, що, з урахуванням сучасного книговидавання, значно впливає на споживання саме сучасної художньої літератури та галузевих видань. Серед дорослих користувачів популярністю користується загалом література розважального характеру: романи, детективи. Недостатня читаність книг обумовлена переважною більшістю російськомовного населення в окремих населених пунктах та недостатнім використанням усіх можливих прийомів залучення користувачів до читання з боку працівників бібліотек. У сільських бібліотеках спостерігається переважання майстер-класів і книжкових виставок над числом дискусійних майданчиків на суспільно-важливі теми, зокрема й до пам'ятних та історичних дат, а також презентацій нових книг українською.

Усі бібліотеки громади функціонують як потужні культурні центри місцевих осередків громади. Працівники сільських бібліотек активно беруть участь у бюджетах громадської участі, завдяки чому бібліотечні простори змінюються та модернізуються: оновлюються меблі, проводять ремонти. Поруч

із кожною сільською бібліотекою встановлено сцену для подій open air та облаштовані дитячі майданчики, що однозначно притягує мешканців громади. Велика увага приділяється інформуванню населення із соціально-значущих питань: у бібліотеках можна побачити телефони фахівців, які допомагають жертвам гендерно-зумовленого насильства та переселенцям.

У бібліотечних просторах доступні ігрові куточки для молоді з більярдом, тенісом, іншими настільними іграми. Спостерігається підтримка матеріально-технічної бази сільських бібліотек місцевими фермерами. Налагоджена постійна комунікація бібліотекарів зі старостами сіл, тобто бібліотеки помітні і значно впливають на розвиток територій. Бібліотеки міцно співпрацюють зі школами: організовуються спільні неформальні заходи, діти є постійними користувачами сільських бібліотек та учасниками всеукраїнських і обласних ініціатив із просування читання: конкурсів «Пиши, читай», «Книгоманія» тощо.

Уваги заслуговує чудовий кейс адвокаційної діяльності від Троїцької центральної бібліотеки, а саме – створення та функціонування молодіжного хабу в приміщенні селищного Будинку культури, роботою якого опікується дитяча бібліотека-філія. Хаб оснащений сучасними меблями, технікою для проведення заходів, презентацій, комп'ютерних ігор. Сума проекту – 200 000 грн: 100 тисяч залучено з обласного бюджету, 80 тисяч – із місцевого, 20 тисяч залучені завдяки фандрейзинговій діяльності. Організація хабу є результатом плідної співпраці бібліотеки, молодих представників місцевої громади та керівництва Троїцької СГ.

Майже при всіх бібліотеках працюють літературні об'єднання та клуби за інтересами, переважно дозвіллевого характеру: «Пролісок», «Огородник» та інші. Завдяки проєктній діяльності в центральній бібліотеці організовано нову послугу: функціонування «Офісу екологічної просвіти», в межах якого відбуваються заходи та запроваджуються ініціативи екологічної спрямованості.

Інформаційні послуги

Матеріально-технічна база для надання цифрових послуг населенню в бібліотечній мережі складає: 40 одиниць комп'ютерів з периферійним обладнанням та 17 одиниць мультимедійного обладнання.

Комп'ютерів зі доступом до мережі Інтернет – 37, із них пристосованих для роботи користувачів – 30.

У мережі Інтернет заклад представлений офіційним вебсайтом, офіційними сторінками бібліотек у фейсбуці. На жаль, на момент моніторингу зафіксована відсутність доступу до офіційного вебсайту закладу з причини невчасної сплати хостінгу, на якому розташовано сайт.

Головним каналом промоції мережі бібліотек Троїцької громади в інтернеті є корпоративні сторінки у фейсбуці. Кожна сторінка відрізняється не лише регулярним наповненням різномірним контентом, а й втіленням концепту максимального наближення до буденних потреб свої користувачів. Дописи бібліотекарів стосуються не лише типової бібліотечної роботи, а й того, що цікавить користувачів у повсякденному житті, відтак, серед дописів про цифровізацію, поповнення книг, кінопокази часто зустрічаються тексти про городництво, генд-мейд, природознавство, кулінарію тощо.

Відтак, наповнення сторінок супроводжується відстеженням потреб своєї громади та систематичним висвітленням інформації.

Серед зазначеного не вистачає контенту, що торкається дослідницьких прийомів роботи, зокрема про події інтелектуального змісту – лекції, хакатони, конференції, форуми, семінари, вебінари тощо. Серед дописів також бракує матеріалів про формування національної ідентичності – дискусії на історичні та суспільно-культурні теми. Пропонуємо в подальшій роботі зосередити увагу на продукуванні такого контенту, зокрема долучення зазначених пунктів до контент-плану бібліотек.

У мережі функціонує 15 бібліотек, що надають послуги за допомогою інтернету. Всі інтернет-центри та бібліотеки, які мають комп'ютери з доступом до мережі Інтернет працюють за «Положенням про користування Інтернет» та «Правилами користування Інтернет». Обов'язки відповідальних за надання цифрових послуг відображені в посадових інструкціях працівників. Сільські бібліотеки активно працюють у напрямку доступу до адміністративних послуг мешканцям громад. Усі 15 бібліотек територіальної громади є або офіційними хабами цифрової освіти та зареєстровані у всеукраїнській мережі проєкту «Дія. Цифрова освіта», що підтримується Міністерством цифрової трансформації, або представляють бібліотеку у проєкті через бібліотекарів-амбасадорів. Ці послуги є чи не першим пунктом у переліку послуг більшості сільських бібліотек, що мають доступ до інтернету. Бібліотекарі вчать місцевих мешканців сплачувати комунальні послуги, поповнювати мобільний рахунок, навчають за допомогою освітніх серіалів проєкту основам цифрової грамотності тощо. Заслугове поваги кадрова політика керівництва бібліотеки – комп'ютерна компетентність є однією з умов прийняття на роботу бібліотечних працівників, навіть у сільські бібліотеки-філії.

У дитячій бібліотеці-філії в межах загальнонаціонального проєкту Code Club UA функціонує досить потужний клуб програмування для дітей та підлітків.

В усіх бібліотеках налагоджена робота з обліку цифрових послуг. Зважаючи на умови, у яких доводиться працювати бібліотекам протягом 2020 – 2021 років, працівники бібліотек намагаються опанувати організацію онлайн-подій, створення інформаційних ресурсів та комунікацію з віртуальними користувачами через соціальні мережі та месенджери. У цьому напрямку переважають майстер-класи та онлайн-супроводження книжкових виставок, інформаційні виставки. Однак, під час обліку цієї роботи існує певна плутанина в термінах та формах роботи.

Слабким місцем роботи Інтернет-центрів є забезпечення кібербезпеки. На ПК для користувачів доступні адміністративні права на інсталювання програмного забезпечення користувачами, через що на деяких бібліотечних комп'ютерах встановлені небажані програмні засоби, що протирічить політиці безпечної роботи в інтернеті та дотримання чинного законодавства України в площині авторського права і санкційних обмежень доступу до певних ресурсів.

Загалом рівень інформатизації та комп'ютеризації бібліотек дозволяє комунальній установі переходити на наступний рівень розвитку цього напрямку, а саме – впровадження автоматизованої бібліотечно-інформаційної системи (АБІС).

Забезпечення професійного розвитку персоналу та методична робота

Штат комунальної установи налічує 36 бібліотечних працівників, із них: 6 із вищою освітою бібліотечною, 23 із базовою. Віковий склад колективу виглядає так: молодих спеціалістів – 6 осіб, фахівців віком 37 – 45 років – 12, спеціалістів віком 45+ – 18 осіб.

Атестація бібліотечних працівників проводилася 2018 року. Працівники бібліотек отримують надбавку за особливі умови праці.

Методична робота комунальної установи знаходиться на задовільному рівні. Успішно налагоджена професійна взаємодія між працівниками всієї мережі бібліотек. Регулярно тривають онлайн-наради з бібліотекарями. Особливо успішною практикою професійної комунікації є функціонування професійного клубу «Колежаночка». Стало традицією проведення щорічних конкурсів професійної майстерності серед бібліотек-філій: конкурс сторінок у соцмережах «Заявіть про себе віртуально» (2020 рік); конкурс із промоції книги «Час читати» (2021 рік). Бібліотеки-переможці проводять презентацію своєї роботи. До Всеукраїнського Дня бібліотек підводяться підсумки та знайомство з кращим досвідом колег.

З 2021 року започатковане проведення циклу вебінарів на платформі ZOOM – «Штурм е-сервісів», де доповідачами є сільські бібліотекарі. На вебінарах методичний відділ знайомить із цікавим досвідом роботи бібліотек України.

Результатом усіх цих дій є злагоджена робота усіх структурних підрозділів закладу, не зважаючи на значну територіальну віддаленість філій одна від одної та погану транспортну інфраструктуру.

Із новопризначеними бібліотечними працівниками проводиться стажування за спеціально розробленою Програмою стажування. Здійснюються виїзди на місця для надання допомоги.

Комісія рекомендує:

Відділу культури Троїцької селищної ради:

Сприяти щорічному виділенню коштів на придбання нових книг для фондів бібліотек.

Сприяти вчасному фінансуванню проплати хостінгу офіційного вебсайту КУ «Бібліотека – інформаційний центр інтелектуального та творчого розвитку».

Розглянути питання придбання та впровадження в заклади програмного комплексу Автоматизована бібліотечно-інформаційна система (АБІС), що дозволить закладу перейти на сучасну технологію роботи та увійти в єдиний бібліотечно-інформаційний простір України.

Дирекції КУ «Бібліотека – інформаційний центр інтелектуального та творчого розвитку»:

Запровадити в роботу бібліотек ведення архіву виконаних довідок та системи фіксації онлайн довідок.

Організувати актуалізацію фондів в бібліотеках, у яких ця робота ще не відбулася, зокрема в Аношкінській сільській бібліотеці.

Методичному відділу «Бібліотека – інформаційний центр інтелектуального та творчого розвитку»:

Посилити аналітичну діяльність, вивчення та узагальнення досвіду роботи бібліотек, вивчення та впровадження нових інноваційних бібліотечно-інформаційних технологій у практику роботи закладу.

Провести з бібліотекарями закладу семінар щодо обліку онлайн-роботи за матеріалами обласної школи методиста «Алгоритми мети», що відбулася 28 травня 2021 року та удосконалити облік цієї роботи у всіх структурних підрозділах.

Організувати та провести навчання серед працівників закладу щодо застосування в роботі прийомів формування у дорослого населення національної ідентичності через певні напрями та методики просування читання та вивчення новітньої історії України.

Удосконалити облік проектної діяльності бібліотеки.